

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 17/22
Люксембург, 27 януари 2022 г.

Решения по дела C-234/20 и
C-238/20 Sātiņi-S

Съдът тълкува разпоредбите на правото на Съюза в областта на компенсаторните плащания, предоставяни по „Натура 2000“

*Опазването на околната среда може да обоснове ограничение за упражняването на
правото на собственост, което не поражда непременно право на обезщетение*

„Натура 2000“ е общностна мрежа от зони за опазване на природата, създадена по силата на Директивата за местообитанията¹. Тази мрежа обхваща също зоните, определени в съответствие с Директивата за птиците², и нейната цел е да се осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и най-застрашените видове и местообитания в Европа.

Дело C-234/20

През 2002 г. Sātiņi-S купува 7,7 хектара торфища, намиращи се в защитена природна зона и в защитена зона от значение за Общността по „Натура 2000“ в Латвия.

На 2 февруари 2017 г. Sātiņi-S подава пред Службата за подпомагане на селските райони искане да му бъде изплатено обезщетение за 2015 г. и 2016 г. предвид забраната за засаждане на червени боровинки в тези торфища. С решение от 28 февруари 2017 г. тази служба отхвърля това искане с мотива, че приложимата национална правна уредба не предвижда такова обезщетение.

Sātiņi-S обжалва това решение пред Administratīvā apgabaltiesa (Регионален административен съд, Латвия), който отхвърля жалбата с решение от 26 март 2018 г. Sātiņi-S подава касационна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция Augstākā tiesa (Senāts) (Върховен съд, Латвия).

Тази юрисдикция поставя на Съда няколко въпроса във връзка с Регламент № 1305/2013 относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)³ и с член 17 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

Съгласно член 30 от посочения регламент подкрепа се отпуска годишно за хектар земеделска площ или за хектар гора, за да компенсира бенефициерите за допълнителните разходи и пропуснатите доходи, произтичащи от неблагоприятните условия във въпросните райони, свързани с изпълнението на Директивата за местообитанията, Директивата за птиците и Рамковата директива за водите. Освен това в този член се уточнява, че на условията за финансово подпомагане по тази мярка отговарят селскостопанските и горските

¹ Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109).

² Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 2010 г., стр. 7).

³ Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета (ОВ L 347, 2013 г., стр. 487 и поправка в ОВ L 130, 2016 г., стр. 1).

райони по „Натура 2000“, определени по реда на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците.

В постановеното днес решение Съдът констатира, най-напред, че за „торфища“ или „торфени терени“, намиращи се в зони по „Натура 2000“, които не попадат в обхвата на определението за земеделска площ или за гора по смисъла на Регламент № 1305/2013, не могат да се получават плащания по член 30 от този регламент.

По-нататък, Съдът разглежда въпроса дали посоченият регламент позволява на държава членка да изключи торфищата от плащанията по „Натура 2000“ или да ограничи отпускането на помощта за такива зони до случаите, в които определянето им като „зони по „Натура 2000“ води до възпрепятстване на упражняването на специфичен вид икономическа дейност в тези зони, и по-специално на горската дейност.

В това отношение Съдът уточнява, че съгласно член 2, параграф 2 от този регламент държава членка има право да предвиди определение на понятието „гора“, което да води до изключване на торфищата или торфените терени от плащанията, макар да става въпрос за зони, отговарящи на определението по член 2, параграф 1, буква с) от Регламент № 1305/2013. Освен това, правото на Съюза по принцип дава на държавите членки свобода на преценка, що се отнася, от една страна, до избора на мерки, които те възнамеряват да приложат, сред предвидените в правото на Съюза и от друга страна, до определянето на ограниченията или неблагоприятните условия, поради които се отпускат плащания.

Ето защо, според Съда, член 30, параграф 6, буква а) от Регламент № 1305/2013 трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на държава членка да изключи от плащанията по „Натура 2000“, от една страна, „селскостопанските райони по „Натура 2000“ по смисъла на тази разпоредба, включително торфищата, попадащи в тези зони, и от друга страна, торфищата, намиращи се в зони по „Натура 2000“, които попадат по принцип в обхвата на понятието „гора“ по смисъла на този регламент, а оттук и в обхвата на понятието „горски райони по „Натура 2000“ по смисъла на посочения регламент. Освен това, държава членка може да ограничи извършването на такива плащания за горските райони по „Натура 2000“, включващи евентуално торфища, до положенията, при които определянето на тези райони като „зони по „Натура 2000“ може възпрепятства упражняването на специфичен вид икономическа дейност, по-специално на горската дейност.

Накрая, Съдът отбелязва, че от текста на член 17 от Хартата е видно, че той изрично предоставя право на обезщетение само в случай на лишаване от право на собственост, например при отчуждаване, а случаят очевидно не е такъв.

В конкретния случай забраната за засаждане на червени боровинки върху имот от мрежата „Натура 2000“, представлява не лишаване от правото на собственост върху този имот, а ограничаване на неговото ползване, което може да бъде уредено със закон до степен, необходима за общия интерес, в съответствие с предвиденото в член 17, параграф 1, трето изречение от Хартата.

Според Съда обаче е видно, че мярка, с която само се забранява засаждането на червени боровинки в торфища с цел опазването на природата и околната среда, не би представлявала, при липсата на обезщетение в полза на съответните собственици, непропорционална и нетърпима намеса, която да накърнява самата същност на правото на собственост.

В това отношение Съдът отбелязва, че макар наистина държавите членки да могат евентуално да приемат, доколкото действат при спазване на правото на Съюза, че собствениците на парцелите, засегнати от консервационните мерки, приети съгласно Директивата за птиците и Директивата за местообитанията, следва да се компенсират частично или изцяло, от тази констатация не може да се направи извод за наличие в правото на Съюза на задължение за предоставяне на такова обезщетение.

Съдът заключава, че член 30 от Регламент № 1305/2013 във връзка с член 17 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че на собственика на торфище от тази мрежа не трябва да се предостави плащане по „Натура 2000“, с мотива че е било направено ограничение за икономическа дейност, която може да се извършва върху такова торфище, по-специално забраната за засаждане на червени боровинки върху него, при положение че към момента, в който е придобил съответния недвижим имот, собственикът е знаел за това ограничение.

Дело C-238/20

През 2002 г. Sātiņi-S купува два недвижими имота с обща площ от 687 хектара, от които 600,70 хектара езера в защитен природен резерват, който е включен впоследствие, през 2005 г., в мрежата „Натура 2000“ в Латвия.

През 2017 г. Sātiņi-S подава до Службата за опазване на околната среда искане да му бъде изплатено обезщетение за вредите, причинени на аквакултурите от птици и други защитени видове животни. Посочената служба отхвърля това искане с мотива, че на Sātiņi-S вече е била предоставена сума, общият размер на която съответства на правилото de minimis от 30 000 EUR за период от три бюджетни години, предвидено в Регламент № 717/2014 относно помощта de minimis в сектора на рибарството и аквакултурите⁴.

Sātiņi-S обжалва това решение, като изтъква, че предвид компенсационния характер на обезщетението за вредите, причинени на аквакултурите от защитени животни, то не представлява държавна помощ. Тъй като неговата жалба е отхвърлена на първа и втора инстанция, Sātiņi-S подава касационна жалба пред запитващата юрисдикция Augstākā tiesa (Senāts).

В постановеното днес решение Съдът приема, най-напред, по съображения, които по същество са аналогични на изложените по дело C-234/20, че член 17 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че допуска обезщетението, предоставено от държава членка за загуби, претърпени от икономически оператор поради мерките за защита, приложими в зона от мрежата „Натура 2000“ по силата на Директивата за птиците, да бъде значително по-малко от размера на действително претърпените от този оператор вреди.

По-нататък, по въпроса дали обезщетение като разглежданото в главното производство, предоставено чрез ресурси на държавата, дава на неговия получател предимство по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, отнасящ се до държавните помощи, предвид твърдения компенсационен характер на това обезщетение, Съдът отбелязва, че разходите, свързани със спазването на нормативните задължения за опазване на околната среда, и по-специално на дивата фауна, и с поемането на тежестта за вредите, които последната може да причини на предприятие от сектора на аквакултурите, спадат към обичайните разходи за дейността на такова предприятие. Следователно предоставянето на обезщетение за вреди, причинени на неговото предприятие от защитени животни, представлява икономическо предимство, за получаването на което съответното предприятие по принцип не може да претендира при нормални пазарни условия.

Според Съда член 107, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че обезщетението, предоставено от държава членка за загуби, претърпени от икономически оператор поради мерките за защита, приложими в зона от мрежата „Натура 2000“ по силата на Директивата за птиците, предоставя предимство, което може да представлява „държавна помощ“ по смисъла на посочената разпоредба, при положение че са изпълнени останалите условия относно тази квалификация.

Накрая, запитващата юрисдикция подставя въпроса дали член 3, параграф 2 от Регламент № 717/2014 трябва да се тълкува в смисъл, че в хипотезата, в която обезщетение като описаното във втория въпрос отговаря на условията по член 107, параграф 1 ДФЕС,

⁴ Регламент (ЕС) № 717/2014 на Комисията от 27 юни 2014 година относно прилагането на членове 107 и 108 [ДФЕС] към помощта de minimis в сектора на рибарството и аквакултурите (ОВ L 190, 2014 г., стр. 45).

таванът от 30 000 EUR за помощите de minimis, предвиден в тази разпоредба, е приложим спрямо това обезщетение.

Съдът констатира, че доколкото Регламент № 717/2014 е приложим, съответната държава членка може, ако реши, както е в случая, да предвиди лимит за разглежданата помощ до 30 000 EUR, да я квалифицира като „помощ de minimis“ и вследствие на това да не уведоми Комисията за нея.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

Пълният текст на съдебните решения ([C-234/20](#) и [C-238/20](#)) е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Илияна Пальова ☎ (+352) 4303 4293